

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 7Co/18/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1613215767
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 01. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Adela Unčovská
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2024:1613215767.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Adely Unčovskej a členiek senátu JUDr. Mariany Harvancovej a Mgr. Niny Dubovskej, v spore žalobkyne: A. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C. XXX, D. E., právne zast. PARA advokáti, s.r.o., IČO: 47 258 969, so sídlom Gagarinova 10A, Bratislava, proti žalovaným: 1/ F. G., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom F. H. XXX, 2/ Generali Česká pojišťovna, a.s., IČO: 45 272 956, so sídlom Spálená 75/16, Nové Město, Praha, Česká republika, konajúca na území Slovenskej republiky prostredníctvom organizačnej zložky Generali Poist'ovňa, pobočka poisťovne z iného členského štátu, IČO: 54 228 573, so sídlom Lamačská cesta 3/A, Bratislava, právne zast. MST PARTNERS, s.r.o., IČO: 36 861 545, so sídlom Laurinská 3, Bratislava, o náhradu nemajetkovej ujmy, na odvolanie žalobkyne a žalovaného 2/ proti rozsudku Okresného súdu Malacky zo dňa 11.04.2019, č.k. 5C/456/2013-347 a na odvolanie žalobkyne proti dopĺňaciemu rozsudku Okresného súdu Malacky zo dňa 06.09.2022 č.k. 5C/456/2013-518, takto

rozhodol:

- Návrh žalovaného 2/ na prerušenie konania sa zamietla.
- Rozsudok súdu prvej inštancie sa v napadnutom výroku I. mení tak, že žalovaní 1/ a 2/ sú povinní zaplatiť žalobkyni sumu 15.000 eur do 30 dní od právoplatnosti rozsudku.
- Rozsudok súdu prvej inštancie sa v napadnutom výroku II. a v závislom výroku IV. o trovách konania potvrdzuje.
- Dopĺňací rozsudok súdu prvej inštancie sa potvrdzuje.
- Žalobkyňa a žalovaný 2/ nemajú na náhradu trov odvolacieho konania právo.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne uhradiť žalobkyni 15.000 eur do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku (výrok I.), vyslovil, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného (výrok II.), v časti uplatňovaného úroku z omeškania zo žalovanej istiny súd prvej inštancie konanie zastavil (výrok III.) a žalobkyni priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o ktorej výške rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (výrok IV.).

2. Rozhodnutie vo veci samej právne odôvodnil ust. čl. 2 ods.1 až 3 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ust. § 11, § 13 ods. 1 až 3, § 15, § 415, § 420 ods. 1, § 438 ods. 1, § 788 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“) a ust. § 4 ods. 2 písm. a), § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení

niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z.z.“) a vecne tým, že občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“) dňa 09.10.2018 prijalo rozhodnutie č. 2 na uverejnenie v Zbierke stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov v znení právnej vety: „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná“ (rozsudok NS SR z 31.07.2017 sp. zn. 6MCdo/1/2016). Žalobkyňa sa v konaní domáhala náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej úmrtím jej rodiča (matky), ktorá bola spôsobená nedbanlivostným konaním žalovaného 1/ v rámci prevádzky motorového vozidla, za ktorý prečin usmrtenia bol žalovaný 1/ odsúdený rozsudkom Okresného súdu Malacky zo dňa 15.08.2013, sp. zn. 3T/108/2013, teda žalobkyňa v konaní preukázala svoju aktívnu legitimáciu. Súd prvej inštancie uviedol, že podľa ust. § 15 Občianskeho zákonníka je zabezpečená posmrtná ochrana osobnosti občana jeho príbuznými a že po smrti fyzickej osoby patrí právo na uplatnenie ochrany osobnosti zomrelej fyzickej osoby manželovi a deťom, a ak ich niet, tak rodičom. Dovodil že v prejednávanej veci si toto právo uplatnila dcéra zomrelej, pričom realizácia posmrtnej ochrany je vo výlučnom záujme osôb (najbližších príbuzných), ktoré sú v takom úzkom vzťahu k postihnutému, že ochrana integrity jeho osoby aj po jeho smrti je aj ich osobným záujmom a týmto osobám zákon priznáva právo uplatňovať ochranu osobnosti, ktorého obsah je zhodný s obsahom práva, ktorý patril zomrelému občanovi, preto osoby uvedené v ust. § 15 Občianskeho zákonníka môžu na ochranu osobnosti zomrelej fyzickej osoby použiť všetky právne prostriedky, ktoré vymedzuje ust. § 13 Občianskeho zákonníka, teda aj žalobu na zadosťučinenie v peniazoch, ktorá možnosť vyplýva z konštantnej judikatúry. V konaní bolo podľa súdu prvej inštancie preukázané, že žalobkyňa splnila podmienku aktívnej legitimácie domáhať sa práva na ochranu osobnosti podľa ust. § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka, keď smrťou jej matky došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobkyne, nakoľko možno konštatovať, že súčasťou súkromného života je nepochybne jej rodinný život, ktorý zahŕňa vzťah medzi blízkymi príbuznými a rešpektovanie súkromného a aj rodinného života a musí zahŕňať aj právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov v rodine. Zavinená smrť blízkej osoby preto môže vzhľadom k vzájomným úzkym a pevným sociálnym morálnym a kultúrnym väzbám predstavovať natoľko vážnu nemateriálnu ujmu pre rozvoj osobnosti pozostalého, že môže byť kvalifikovaná ako ujma, ktorá znižuje jeho dôstojnosť či vážnosť v spoločnosti; Občiansky zákonník preto dáva podmienky na uplatnenie finančnej satisfakcie za ujmu spočívajúcu v zásahu do osobnostných práv v dôsledku smrti blízkej osoby. Skonštatoval, že smrť fyzickej osoby v dôsledku zavineného protiprávneho konania (čo je situácia v prejednávanej veci) vo všeobecnosti predstavuje následok, ktorý nie je možné odstrániť a nie je ho možné ani napraviť a že pre pozostalých znamená nenapraviteľnú citovú ujmu a zásah do ich života, do ich práva na ochranu osobnosti a do práva na život zomrelej osoby. Pokiaľ ide o priznanú výšku nemajetkovej ujmy podľa ust. § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, súd prvej inštancie prihliadal na závažnosť vzniknutej ujmy, ktorá spočívala v smrti rodiča žalobkyne a treba vychádzať z toho, že v peniazoch v podstate nie je možné oceniť ľudský život, pretože sa jedná o hodnotu nevyčísliteľnú, ktorú možno iba zmierniť formou právnych prostriedkov upravených v Občianskom zákonníku. Súd prvej inštancie uviedol, že najbližší príbuzní zomrelej (dcéry a vnuk) zhodne potvrdili, že smrť ich matky a starej matky ich mimoriadne zasiahla a že sa jednalo o nečakanú násilnú tragickú smrť, že s poškodenou napriek jej vysokému veku tvorili stále fungujúcu rodinu a že smrť matky a starej matky bola absolútne nečakaná. V konaní bolo podľa súdu prvej inštancie nesporne preukázané, že pri dopravnej nehode protiprávnym nedbanlivostným konaním žalovaného 1/ bola zavinená smrť matky žalobkyne – I. J.. Vzťahy medzi žalobkyňou a jej nebohou matkou boli veľmi dobré, matka a dcéra sa pravidelne stretávali. Najbližší príbuzní zomrelej (dcéry a vnuk) zhodne potvrdili, že smrť ich matky a starej matky ich mimoriadne zasiahla a že sa jednalo o nečakanú násilnú tragickú smrť. Pri výške odplaty súd prvej inštancie vychádzal z konkrétnych okolností prípadu a zobral do úvahy aj predchádzajúce rozhodnutia súdov v obdobných veciach, preto považoval sumu 15.000 eur v prejednávanej veci za primeranú. Súd prvej inštancie vzal do úvahy aj postavenie, príjmové a majetkové pomery žalovaného 1/, ktorý sa inak na pojednávaniach nezúčastňoval, avšak písomne uvádzal, že nie je v jeho možnostiach zaplatiť väčší finančný obnos, keďže je nezamestnaný. Žalobkyňa žiadala priznať nemajetkovú ujmu vo výške 50.000 eur, ktorú čiastku súd prvej inštancie považoval za príliš vysokú, ktorou by zrejme znemožnil a mimoriadne sťažil žalovanému 1/ ďalší život. Žalovaný 1/ bol za spáchaný trestný čin právoplatne odsúdený, avšak rodine zomrelej sa neospravedlnil a ani neprejavil žiadnu aktivitu v súdnom konaní. Žalovaný 1/ bol v čase dopravnej nehody poistený, mal uzatvorenú poisťovnú zmluvu u žalovaného 2/ z titulu povinného zmluvného poistenia dopravného prostriedku (motorového vozidla značky D. D., EČV: K.). Predmetom poistenia takéhoto druhu je aj náhrada uplatnených a preukázaných nárokov na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení. Súd prvej inštancie uviedol, že zákon č. 381/2001 Z.z. pojem škoda

žiadnym osobitným spôsobom nevymedzuje a nemá ani špeciálne ustanovenie, čo sa odškodňuje, preto bolo potrebné vymedzenú škodu v Občianskom zákonníku stotožniť so škodou vyjadrenou v ust. § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. Chráneným predmetom za poškodenie, ktoré má poisťiteľ plniť za poisteného poškodenému, ak v zmluve nie je uvedené inak, nie je zásah do súkromia, ktorého súčasťou je aj rodinný život. Nemajetková ujma podľa ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka a škoda podľa ust. § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka sú odlišné - podľa platnej právnej úpravy možno priznať nemajetkovú ujmu za zásah do osobnostných práv usmrtením blízkej osoby v rámci inštitútu zodpovednosti za škodu, t.j. podľa ust. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktorú zodpovednosť podľa citovaného rozhodnutia NS SR má aj poisťovňa, ktorá je v spore o náhradu takejto ujmy pasívne legitimovaná. Z dôvodu, že sa jedná o zodpovednosť solidárnu podľa ust. § 438 Občianskeho zákonníka, súd prvej inštancie zaviazal žalovaných k náhrade škody spoločne a nerozdielne. V časti uplatňovaného príslušenstva pohľadávky (úroku z omeškania) žalobkyňa zoberala svoju žalobu späť, preto súd prvej inštancie v tejto časti súd konanie zastavil podľa ust. § 145 ods. 2 CSP. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa ust. § 255 ods. 1 v spojení s ust. § 262 ods. 1 CSP a plne úspešnej žalobkyni priznal právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o ktorých výške rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozsudku.

3. Proti rozhodnutiu v časti výroku I. čo do výšky priznanej sumy podala žalobkyňa v zákonnej lehote odvolanie z dôvodu podľa ust. § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP, t.j. že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalobkyňa žiadala, aby odvolací súd napadnutý rozsudok vo výroku I. zmenil tak, že žalovaným 1/ a 2/ uloží povinnosť spoločne a nerozdielne uhradiť žalobkyni 50.000 eur do 30 dní od právoplatnosti rozsudku a v ostatnej časti rozsudok ako vecne správny potvrdí. So závermi súdu prvej inštancie týkajúcimi sa ustálenia výšky priznanej sumy sa žalobkyňa nestotožnila a podľa jej názoru súd prvej inštancie nedostatočným spôsobom zdôvodnil rozhodnutie o priznaní konkrétnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy, pretože absentujú úvahy súdu, ktorými dospel k priznaniu náhrady vo výške 15.000 eur. Skutočnosť, že súd prvej inštancie vychádzal aj z predchádzajúcich rozhodnutí v obdobných veciach podľa žalobkyne neobstojí, pretože každý prípad je špecifický, vždy je potrebné vziať do úvahy spôsob, akým došlo k strate blízkej osoby, postoj páchatel'a trestného činu, ktorým došlo k strate blízkej osoby a subjektívne prežívanie straty blízkej osoby. Žalobkyňa dala do pozornosti obdobnú argumentáciu NS SR v rozsudku zo dňa 22.06.2016, sp. zn. 3Cdo 18/2016, v ktorom NS SR vytkol odvolaciemu súdu, že pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy bez akýchkoľvek ďalších logických úvah poukázal iba na rozhodnutie NS SR a paušalizoval tak hodnotu ľudského života v prípade usmrtenia treťou osobou. Podľa názoru NS SR je na vyjadrenie rozsahu a intenzity ujmy, ktorú vyvolali zásahy do týchto oblastí súkromného a rodinného života nepostačujúce paušálne prirovnanie s inými, i keď obdobnými prípadmi, pretože negatívny zásah do osobnostnej sféry pôsobí individuálne a rozmanito u každej fyzickej osoby inak a aj dôsledky zásahov do týchto osobnostných sfér života každého človeka sú vysoko individuálne. Z výpovede svedka F. B. (syna žalobkyne) vyplynulo, že postoj žalovaného 1/ bol zjavne nepríjemný s poukazom na tragickú udalosť, keď po nehode ani počas priebehu trestného a civilného konania neprejavil žalovaný 1/ ľútosť nad spáchaním skutku. Žalobkyňa zdôraznila, že je úlohou súdu presvedčivo zdôvodniť, prečo sa nestotožnil s návrhom žalobkyne na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 50.000 eur a prečo priznal náhradu nemajetkovej ujmy práve vo výške 15.000 eur, najmä ak nemožno prihladiť na iné obdobné prípady v rámci rozhodovacej činnosti súdov.

4. Proti rozhodnutiu v časti výrokov I., II. a IV. podal žalovaný 2/ v zákonnej lehote odvolanie z dôvodu podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d) a h) CSP, t.j. že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, nakoľko napadnutý rozsudok nie je dostatočne odôvodnený, súd prvej inštancie sa nevysporiadal so všetkými podstatnými argumentmi žalovaného 2/, rozsudok súdu prvej inštancie je preto nepreskúmateľný a že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalovaný 2/ žiadal aby odvolací súd napadnutý rozsudok vo výrokoch I., II. a IV. zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na nové prejednanie a rozhodnutie. Žalovaný 2/ mal za to, že súd prvej inštancie nesprávne posúdil jeho pasívnu vecnú legitimáciu, výšku náhrady nemajetkovej ujmy a solidárnu zodpovednosť žalovaného 1/ a 2/. Zotrvával na tom, že v tomto spore nie je pasívne vecne legitimovaný na základe ust. § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. v spojení s ust. § 4 ods. 4 a § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z., v ktorom medzi nárokmi, ktoré sú zahrnuté pod poisťné krytie povinného zmluvného poistenia, nie je zahrnutý nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za zásah do osobnostných práv. Namietal, že v napadnutom rozsudku sa uvádza niekoľko viet, ktoré

sú nielen veľmi ťažko zrozumiteľné, ale dokonca podporujú argumentáciu ohľadne absencie pasívnej vecnej legitímácie žalovaného 2/ ako poisťovne. Súd prvej inštancie konštatoval, že škodu vyjadrenú v ust. § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. je potrebné stotožniť so škodou v zmysle Občianskeho zákonníka (§ 420 a nasl. Občianskeho zákonníka) a že chráneným predmetom, ktorý má poisťovňa plniť, nie je zásah do súkromia, resp. právo na rodinný život, a že nemajetková ujma podľa ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka a škoda podľa ust. § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka sú odlišné právne inštitúty, potom ale záver súdu prvej inštancie o existencii pasívnej vecnej legitímácie žalovaného 2/ celkom zjavne nevyplýva z odôvodnenia a tento považuje žalovaný 2/ za neakceptovateľný, nesprávny a nezákonný. Už na základe posúdenia vzťahov medzi právnymi predpismi - zákonom č. 381/2001 Z.z. (lex specialis) a Občianskym zákonníkom (lex generalis) je možné podľa žalovaného 2/ dospieť k záveru, že nemožno stotožňovať náhradu škody spôsobenú prevádzkou motorového vozidla s náhradou nemajetkovej ujmy za zásah do osobnosti fyzickej osoby. Z ust. § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z., ktoré vymedzuje rozsah poistného krytia v konkrétnom prípade poistnej udalosti (pri usmrtení) v spojení s ust. § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. a ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, nevyplýva, že nemajetková ujma za zásah do osobnostných práv žalobkyne je súčasťou náhrady škody a je zahrnutá do rozsahu poistného krytia. Žalovaný 2/ poukázal aj na to, že čl. 1 bod 1. druhej Smernice Rady č. 84/5/EHS zo dňa 30.12.1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel (ďalej len „Smernica o PZP“) definuje, že: Poistenie uvedené v čl. 3 ods. 1 smernice 72/166/EHS povinne pokrýva škodu na majetku, ako aj ujmy na zdraví. Z príslušnej európskej legislatívy nevyplýva, že by súčasťou povinného rozsahu náhrady škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla boli iné nároky a žiadne ustanovenie zákona č. 110/2007 Z.z. nemoifikovalo rozsah poistného plnenia v zmysle ust. § 4 zákona č. 381/2001 Z.z., nakoľko tento rozsah plne zodpovedal čl. I bod 1 Smernice o PZP, keď pokrýval škody na majetku ako aj ujmy na zdraví. Účelom smernice nie je unifikácia právnych poriadkov, ale len vytvorenie platformy pre existenciu spoločných pravidiel pre členské štáty. Žalovaný 2/ zdôraznil, že priamej aplikácii smernice sa nemožno domáhať medzi subjektmi súkromného práva a k nepriamemu účinku smernice uviedol, že eurokonformný výklad má svoje hranice. Poukázal na to, že zásada konformného výkladu nemôže slúžiť ako základ pre výklad contra legem vnútroštátneho práva, pričom eurokonformný výklad je tiež obmedzený všeobecnými právnymi zásadami, akými sú predovšetkým zásada právnej istoty a zákaz retroaktivity. Doplnil, že súdny dvor EÚ v rozhodnutí Arcaro C-168/95 dospel k záveru, že výklad nesmie znamenať novelizáciu konkrétneho národného predpisu. Zákon o povinnom zmluvnom poistení bol vykladaný tak, že náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch za zásah do osobnostných práv nespadá do rozsahu poistenia a zmena výkladu by bola v rozpore s princípom právnej istoty. K rozsudku B. vo veci C-22/12 (ďalej aj len „vec B.“) žalovaný 2/ uviedol, že Súdny dvor EÚ nijakým spôsobom nespochybnil závery slovenskej či českej judikatúry, v zmysle ktorých náhrada nemajetkovej ujmy nespadá do povinného zmluvného poistenia, ale iba uviedol, aká by mala byť úprava vo vnútroštátnom práve v súlade s komunitárnym právom. Žalovaný 2/ preto poukázal na judikatúru prijatú v čase po rozsudku vo veci B., a za zásadné považoval rozhodnutie NS SR zo dňa 31.03.2016, sp. zn. 3 Cdo 301/2012, podľa ktorého poisťovňa nie je v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do práva na ochranu osobnosti pozostalých po obeti dopravnej nehody pasívne legitimovaná. Rovnako dal žalovaný 2/ do pozornosti ďalšie rozhodnutie NS SR zo dňa 15.05.2017, sp. zn. 8Cdo 219/2016, podľa ktorého nemajetkovú ujmu za zásah do osobnostných práv usmrtením blízkej osoby možno uplatňovať len mimo rámec inštitútu zodpovednosti za škodu, t.j. podľa ust. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. K rovnakému záveru dospel dovolací súd aj v uznesení z 31.03.2016 sp. zn. 3Cdo 301/2012. V prejednávanej veci sa nejedná o posmrtnú ochranu fyzickej osoby v zmysle ust. § 15 Občianskeho zákonníka, ako sa uvádza v napadnutom rozsudku, keď o postmortalnu ochranu ide vtedy, ak by sa chránili osobnostné práva osoby, ktorá je po smrti, avšak žalobkyňa sa domáha ochrany svojej osobnosti (právo na súkromie a rodinný život). V zmysle uvedeného žalovaný 2/ trval na tom, že v konaní absentuje jeho pasívna vecná legitímácia. Žalovaný 2/ nesúhlasil ani s výškou náhrady nemajetkovej ujmy a odôvodnenie rozsudku v tejto časti nepovažoval za správne ani v súlade s judikatúrou všeobecných súdov. Súd prvej inštancie síce prihliadol na majetkové pomery žalovaného 1/, ale nezobral do úvahy ďalšie závery, ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania. Z výsluchu žalobkyne na pojednávaní zo dňa 05.03.2019 vyplynulo, že v čase smrti I. J., matky žalobkyne, žalobkyňa nebývala v spoločnej domácnosti so svojou matkou a I. J. mala v čase svojej smrti nedožitých 88 rokov, ktoré skutočnosti bolo podľa žalovaného 2/ potrebné zohľadniť pri rozhodovaní, čo súd prvej inštancie neurobil a uvedené má za následok nesprávnosť a nezákonnosť rozhodnutia. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia neuviedol žiadne rozhodnutia, z ktorých údajne vychádzal a opomenul v rámci svojich úvah posúdiť všetky aspekty zásahu do rodinného života žalobkyne, a to aj v kontexte skutočností, ktoré boli v konaní

preukázané - vek matky žalobkyne a rovnako súdnu prax v obdobných prípadoch. K rozhodnutiu súdu prvej inštancie o solidárnej zodpovednosti žalovaných namietal, že sa jedná o zmätočné rozhodnutie a každý výrok patrí obsahovo k iným petítom, nesprávnosť a nezákonnosť rozhodnutia v tejto časti videl v nesprávnej aplikácii ust. § 438 Občianskeho zákonníka, ktoré je možné použiť len v prípade existencie viacerých škodcov, čo v tomto prípade nie je naplnené, pretože žalovaný 2/ škodu nespôsobil, ani k nej v akomkoľvek rozsahu neprispel. O pasívnu solidaritu nemôže ísť v prípade, keď sa zodpovednosť viacerých zodpovedných subjektov riadi rôznymi režimami zodpovednosti. Žalovaný 2/ v tejto súvislosti poukazoval aj na rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 15.05.2013, sp. zn. 15Co/171/2012, podľa ktorého nárok voči škodcovi na náhradu škody a voči poisťovni sú dva samostatné nároky poškodeného proti dvom subjektom, ale voči každému z nich z iného právneho dôvodu a v takom konaní žalovaní majú postavenie samostatných spoločníkov. Súd prvej inštancie sa pri posudzovaní pasívnej vecnej legitímácie žalovaného 2/, pri posúdení výšky náhrady nemajetkovej ujmy a rovnako pri posúdení solidárnej zodpovednosti žalovaných nedostatočne vysporiadal s jeho argumentáciou a odôvodnenie rozhodnutia nezodpovedá kritériám daným ust. § 220 CSP. Žalovaný 2/ sa na účely svojej obrany podrobne venoval problematike priamej aplikácie smerníc a eurokonformnému výkladu zákona č. 381/2001 Z.z., predložil súdu prvej inštancie relevantné odôvodnené stanovisko vo veci neprípustnosti aplikácie rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci Haasová a posudzovania pasívnej legitímácie žalovaného 2/ na základe uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ÚS SR“), sp. zn. III. ÚS 666/2016. Napriek tomu sa súd prvej inštancie s uvedenou argumentáciou žalovaného 2/ nezaoberal. Zároveň sa súd prvej inštancie nevysporiadal s argumentami žalovaného 2/ týkajúcimi sa výšky náhrady nemajetkovej ujmy a založil tak inú vadu konania, v dôsledku ktorej je rozsudok nepreskúmateľný a nesprávny. V záverečnom vyjadrení zo dňa 10.04.2019 žalovaný 2/ uviedol rozhodnutia všeobecných súdov, v ktorých bola priznaná náhrada škody v nižšej sume (5.000 eur až 10.000 eur), pričom súd prvej inštancie k týmto žiadne stanovisko nezaujal. Žalovaný 2/ zároveň z dôvodu odstránenia pochybností pri stanovení odpovede na otázku zásadného právneho významu, ktorá je predmetom tohto konania, navrhol, aby odvolací súd konanie v zmysle ust. § 162 ods. 1 písm. c) CSP prerušil a aby sa obrátil na Súdny dvor EÚ s prejudiciálnou otázkou v znení: „Je možné s ohľadom na rozsudok Súdneho dvora EÚ zo dňa 24.10.2013 vo veci C-22/12 (L. B. / M. F., Blanka Holingová), ako aj s prihliadnutím na princípy právnej istoty a zákazu retroaktivity, vykladať čl. 1 ods. 1 smernice Rady 84/5/EH v spojení s čl. 3 ods. 1 smernice 72/166/EHS tak, že na ich základe je vnútroštátny súd oprávnený uložiť poisťovni (ako súkromnému subjektu) v rámci poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel povinnosť poskytnúť pozostalým po obetiach dopravnej nehody spôsobenej poisteným poistné plnenie spočívajúce v náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch za zásah do ich práva na rodinný a súkromný život napriek tomu, že vnútroštátne právo (čo v prípade Slovenskej republiky opakovane potvrdila rozhodovacia prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky) takýto nárok nezahŕňa do rozsahu poistného krytia poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, v dôsledku čoho poisťovne v poistných zmluvách nezahrnuli tento nárok do rozsahu poisteného krytia poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, a teda s týmto nárokom ani nekalkulovali pri určení výšky poistného na poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel?“

5. K odvolaniu žalovaného 2/ sa vyjadrila žalobkyňa v podaní zo dňa 18.07.2019, v ktorom uviedla, že zotrváva na tom, že žalovaný 2/ je pasívne vecne legitimovaný v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy. Žalovaný 2/ v konaní poukazoval na rozhodnutia NS SR zaoberajúce sa problematikou pasívnej vecnej legitímácie poisťovne v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy, avšak žiadne z rozhodnutí nebolo zverejnené v Zbierke stanovísk a rozhodnutí NS SR, preto nemožno hovoriť o ustálenej súdnej praxi, ktorou sú nižšie súdy viazané. Pred vyhlásením napadnutého rozsudku došlo v Zbierke stanovísk a rozhodnutí NS SR č. 8/2018 k zverejneniu rozsudku zo dňa 31.07.2017, sp. zn. 6 MCdo 1/2016 (R 61/2018), v ktorom bolo konštatované, že pod pojmom škoda pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. možno rozumieť aj nemajetkovú ujmu spočívajúcu v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla a že poisťovňa je v spore o náhradu nemajetkovej ujmy pasívne legitimovaná. Súd prvej inštancie ako súd nižšieho stupňa, tak bol v čase rozhodnutia viazaný zverejneným rozhodnutím. K výkladu rozsudku SD EÚ vo veci B. žalobkyňa opakovane zastávala názor, že zo strany žalovaného 2/ došlo k nesprávnej interpretácii rozsudku. Dostatočne zrozumiteľne uvedený výklad smernice vo vzťahu k Občianskemu zákonníku v rozsudku SD EÚ vo veci B. nedovoľuje iné právne posúdenie ako to uvedené už v uznesení ÚS SR zo dňa 11.10.2016, sp. zn. III. ÚS 666/2016, v rozhodnutí NS SR R 61/2018 ako aj v napadnutom rozsudku. Čo sa týka výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, žalobkyňa v odvolaní poukázala na rozsudok

NS SR zo dňa 22.06.2016, sp. zn. 3Cdo 18/2016, podľa ktorého je nesprávny postup súdu, ak výšku náhrady nemajetkovej ujmy odvodí od iných obdobných prípadov a každý prípad je totiž individuálny. Rozhodnutie o výške náhrady nemajetkovej ujmy je založené na voľnej úvahe súdu, pretože každý prípad je jedinečný a ľudský život nemožno ohodnotiť paušálnou sumou. Poukazovanie na vysoký vek matky žalobkyne je úplne neopodstatnený a nemá súvis s výškou priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. Podľa názoru žalovaného 2/ by sa tak výška náhrady nemajetkovej ujmy znižovala úmerne s pribúdajúcim vekom obeť dopravnej nehody, a to bez ohľadu na blízke rodinné vzťahy a pociťovanie ujmy rodinnými príslušníkmi. Argumenty žalovaného 2/ boli už vzhľadom na zjednocujúci výklad NS SR prekonané a preto nebolo potrebné, aby sa nimi súd prvej inštancie zaoberal. Návrh žalovaného 2/ na prerušenie konania za účelom polozenia prejudiciálnej otázky nie je podľa názoru žalobkyne dôvodný, pretože o danej otázke výkladu práva EÚ už Súdny dvor EÚ rozhodol (acte éclairée) v rozsudku vo veci Haasová, určito a zrozumiteľne podal výklad Smernice o PZP ako aj aplikáciu smernice na úpravu v Občianskom zákonníku. Súdny dvor EÚ v rozsudku konštatoval, že poisťovne sú v zmysle Smernice o PZP povinné nahrádzať tak materiálnu škodu ako aj nemateriálnu ujmu z titulu usmrtenia pri dopravnej nehode. V tejto súvislosti žalobkyňa namietala aj znenie navrhovanej otázky, nakoľko Súdny dvor EÚ je oprávnený posúdiť iba výklad práva EÚ, nie obsah vnútroštátneho právneho predpisu, najmä pokiaľ došlo zo strany Slovenskej republiky ako členského štátu k porušeniu povinnosti spočívajúcej v nesprávnej transpozícii smernice a výklad vnútroštátneho práva prináleží vnútroštátnym súdom.

6. K odvolaniu žalobkyne sa vyjadril žalovaný 2/ v podaní zo dňa 01.08.2019 a uviedol, že pokiaľ ide o žalobkyňou namietanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy poukazuje na obsah svojho odvolania zo dňa 21.06.2019, najmä na princíp proporcionality, ktorý je potrebné v danom prípade aplikovať. V danom prípade nemožno uplatniť zásadu individualizácie, ktorou argumentuje žalobkyňa, pretože tento postup by viedol k arbitrárnosti pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy. V tejto súvislosti poukázal na uznesenie Krajského súdu v Bratislave č.k. 6Co/24/2018-254 zo dňa 31.05.2019, podľa ktorého musí súd pristupovať k vyčísleniu náhrady nemajetkovej ujmy obozretné a nepriznávať excesívne sumy, ktoré sú zjavne nereálne vo vzťahu k priemerným majetkovým pomerom v Slovenskej republike. Pokiaľ ide o kvalitu vzťahu žalobkyne s nebohú matkou poukázal na svoje predchádzajúce vyjadrenie.

7. K vyjadreniu žalovaného 2/ sa vyjadrila žalobkyňa vo svojom podaní zo dňa 03.02.2020 a zotrvala na názore, že pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy z titulu usmrtenia by súd nemal prihliadať na rozhodovaciu činnosť v obdobných prípadoch, nakoľko každý prípad a jeho okolnosti sú špecifické. Poukázala na nález Ústavného súdu Českej republiky (ďalej len „ÚS ČR“), sp. zn. ÚS 2844/14, v zmysle ktorého výška náhrady síce nesmie byť likvidačná, avšak musí pôsobiť na zodpovedný subjekt tak, aby sa snažil obdobným zásahom do práva na súkromný život predchádzať. V konkrétnom prípade je žalovaný 2/ právnická osoba vykonávajúca podnikateľskú činnosť v oblasti poistenia, preto je potrebné zvážiť, či náhrada nemajetkovej ujmy priznaná rozsudkom súdu prvej inštancie je pre žalovaného 2/ likvidačnou čiastkou, ktorá by odôvodňovala zníženie odvolacím súdom.

8. K vyjadreniu žalobkyne zo dňa 18.07.2019 sa vyjadril žalovaný 2/ v podaní zo dňa 03.02.2020 a zopakoval, že sa nestotožňuje s argumentáciou žalobkyne, že je v spore pasívne vecne legitimovaným s poukazom na rozhodnutie NS SR zo dňa 31.07.2017 pod sp. zn. 6MCdo/1/2016 (R 61/2018), zopakoval, že ÚS SR nemá právomoc vykladať hmotné právo, ktorá právomoc patrí všeobecným súdom a ak aj ÚS SR dospel k záveru, v ktorom sa stotožnil s extenzívnym výkladom pojmu škoda zo strany všeobecných súdov, v podstate iba konštatoval, že takýto výklad neprekračuje ústavno-právne limity. Uvedené podľa žalovaného 2/ automaticky neznamená správnosť takéhoto výkladu alebo že iný výklad, ktorý smeruje k odlišnému právnemu posúdeniu by nemal byť prípustný, mal by odporovať ústave a opakovane podporne poukázal na to, že rozhodnutie NS SR zo dňa 31.07.2017 pod sp. zn. 6MCdo/1/2016 je nezákonný, pretože došlo k odklonu od skoršie vyslovených záverov NS SR (sp. zn. 4Cdo/168/2009 a sp. zn. 3Cdo/301/2012) a vec nebola predložená veľkému senátu. Rozsudok sp. zn. 6MCdo/1/2016 je podľa žalovaného 2/ v rozpore s princípom právnej istoty, zákazu retroaktivity a princípom legitímnych očakávaní.

9. K vyjadreniu žalovaného 2/ zo dňa 06.02.2020 sa dňa 15.03.2020 vyjadrila žalobkyňa v tom zmysle, že cieľom zverejnenia rozhodnutia R 61/2018 v Zbierke NS SR bolo zjednotiť výklad zákona č. 381/2001 Z.z. resp. Smernice o PZP, nakoľko názory všeobecných súdov na povinnosť poisťovne nahrádzať nemajetkovú ujmu boli rozdielne, preto podľa žalobkyne nie je opodstatnené poukazovať na skoršie

rozhodnutia NS SR a poukázala na výklad pojmu ustálená rozhodovacia prax podľa rozhodnutia NS SR R 71/2018, kam spadá aj žalovaný 2/ namietané uznesenie ÚS SR sp. zn. III. 666/2016.

10. Dňa 27.03.2020 žalovaný 2/ zaslal súdu prvej inštancie vyjadrenie k vyjadreniu žalobkyne zo dňa 03.02.2020. Zdôraznil, že otázku likvidačnosti sumy náhrady nemajetkovej ujmy je potrebné posudzovať k pôvodcovi zásahu, teda žalovanému 1/, rovnako sankcia má pôsobiť preventívne resp. sankčne k páchatelovi a pôvodcovi zásahu. Je preto podľa žalovaného 2/ absolútne vylúčené, aby sa týmito hľadiskami posudzovala prípadná zodpovednosť poisťovateľa, ktorého nemožno stotožniť alebo zamieňať s tým, kto škodu zapríčinil, keď úloha poisťovateľa je skôr akcesorická.

11. Žalobkyňa sa k vyjadreniu žalovaného 2/ nevyjadrila.

12. Žalovaný 1/ sa k odvolaniam a následným podaniam žalobkyne a žalovaného 2/ nevyjadril.

13. Doplnčacím rozsudkom zo dňa 06.09.2022 č.k. 5C/456/2013-518 súd prvej inštancie žalobu v prevyšujúcej časti zamietol. Doplnčací rozsudok právne odôvodnil ust. § 225 ods. 1 a 2, § 212 ods. 1, § 216 ods. 1 CSP a vecne tým, že rozsudkom 5C/456/2013-347 zo dňa 11.04.2019 nerozhodol o celom predmete konania (len o nároku na zaplatenie sumy 15.000 eur a o nároku na zaplatenie úroku z omeškania zo žalovanej sumy) a keďže žalobkyňa žiadala priznať náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 50.000 eur a súd jej priznal sumu 15.000 eur, nerozhodol o celom predmete konania.

14. Proti doplnčaciemu rozsudku podala žalobkyňa v zákonnej lehote odvolanie, pričom uviedla, že trvá na svojej odvolacej argumentácii a na rovnakých odvolacích dôvodoch, aké uviedla v odvolaní proti rozsudku Okresného súdu Malacky zo dňa 11.04.2019 č.k. 5C/456/2013-347. Svoje odvolanie doplnila tak, že v zmysle ust. § 220 ods. 2 CSP má za to, že súd prvej inštancie nedostatočným spôsobom zdôvodnil rozhodnutie o priznaní konkrétnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy, absentujú úvahy súdu prvej inštancie, ktorými dospel k priznaniu náhrady vo výške 15.000 eur. Opakovane poukázala na rozhodnutie NS SR zo dňa 22.06.2016, sp. zn. 3Cdo 18/2016 a zopakovala svoje predchádzajúce tvrdenia o jej vzťahu s matkou. Trvala na tom, že je úlohou súdu prvej inštancie presvedčivo zdôvodniť, prečo sa nestotožnil s návrhom žalobkyne a priznal náhradu nemajetkovej ujmy práve vo výške 15.000 eur. Žalobkyňa žiadala, aby odvolací súd podľa ust. § 388 CSP napadnutý rozsudok zo dňa 11.04.2019 č.k. 5C/456/2013-247 v časti výroku I. v spojení s doplnčacím rozsudkom zo dňa 06.09.2022, č.k. 5C/456/2013-518 zmenil tak, že zaviazá žalovaných 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne titulom náhrady nemajetkovej ujmy uhradiť žalobkyňi 50.000 eur do 30 dní od právoplatnosti rozsudku a v ostatnej časti rozsudok súdu prvej inštancie potvrdí.

15. K odvolaniu žalobkyne proti doplnčaciemu rozsudku sa vyjadril žalovaný 2/ v podaní zo dňa 11.11.2022 a mal za to, že z odvolania nie je zrejmé z akého dôvodu považuje žalobkyňa odôvodnenie výšky priznanej nemajetkovej ujmy za nedostatočné a nesúhlasil s tým, že by napadnuté rozhodnutie trpelo vadou spočívajúcou v nedostatočnom zohľadnení špecifik danej právnej veci. Zdôraznil, že doplnčacie rozhodnutie nijako výšku náhrady priznanej nemajetkovej ujmy neodôvodňuje. Súd prvej inštancie konštatoval dobré vzájomné vzťahy žalobkyne s jej nebohou matkou, preto sa nemožno stotožniť s tvrdením žalobkyne, že individuálne okolnosti prejednávanej veci neboli zohľadnené. Žalovaný 2/ ďalej odkázal na svoje predchádzajúce vyjadrenia.

16. K vyjadreniu žalovaného 2/ sa dňa 06.12.2022 vyjadrila žalobkyňa v tom zmysle, že poukazuje na svoju argumentáciu z predchádzajúcich podaní.

17. Žalovaný 2/ sa k vyjadreniu žalobkyne viac nevyjadril.

18. Žalovaný 1/ sa k odvolaniu žalobkyne voči doplnčaciemu rozsudku a následným podaniam žalobkyne a žalovaného 2/ nevyjadril.

19. Odvolací súd preskúmal vec v rozsahu a medziach dôvodov odvolania (§ 379, § 380 ods. 1 a § 378 ods. 1 CSP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP), keďže sa nejednalo o prípad, v ktorom by bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, nariadenie pojednávania si nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne a odvolanie žalovaného 2/ nie je podané dôvodne.

20. V prejednávanej veci z obsahu súdneho spisu vyplýva, že žalobkyňa sa žalobou domáha náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 50.000 eur spôsobenej usmrtením jej matky I. J., ku ktorému došlo nebanlivostným konaním žalovaného 1/ v rámci prevádzky motorového vozidla (predstavujúceho zásah do osobnostných práv žalobkyne smrťou jej blízkeho rodinného príslušníka) titulom ochrany osobnosti podľa ust. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka a ust. § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. Žalovaný 1/ bol trestným rozkazom Okresného súdu Malacky č.k. 3T/108/2013-184 zo dňa 15.08.2013 uznaný vinným za prečin usmrtenia. V konaní bolo nesporné, že žalovaný 2/ bol v čase škodovej udalosti (dopravnej nehody) poisťovateľom vozidla, ktoré viedol žalovaný 1/ ako vinník dopravnej nehody a ktorým bola spôsobená dopravná nehoda podľa zákona č. 381/2001 Z.z.

21. Podľa ust. § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

22. Podľa ust. § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadostučinenie.

23. Podľa ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

24. Podľa ust. § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, včasné vyhlásenie urobené osobou, ktorej bol návrh určený, alebo iné jej včasné konanie, z ktorého možno vyvodiť jej súhlas, je prijatím návrhu.

25. Podľa ust. § 15 Občianskeho zákonníka, po smrti fyzickej osoby patrí uplatňovať právo na ochranu jej osobnosti manželovi a deťom, a ak ich niet, jej rodičom.

26. Podľa ust. § 415 Občianskeho zákonníka, každý je povinný počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí.

27. Podľa ust. § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka, každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti.

28. Podľa ust. § 788 ods. 1 Občianskeho zákonníka, poisťnou zmluvou sa poisťiteľ zaväzuje poskytnúť v dojednanom rozsahu plnenie, ak nastane náhodná udalosť v zmluve bližšie označená a fyzická alebo právnická osoba, ktorá s poisťiteľom poisťnú zmluvu uzavrela, je povinná platiť poisťné.

29. Podľa ust. § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. účinného do 30.09.2013, poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení.

30. Podľa ust. § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. účinného do 30.09.2013, náhradu škody uhradza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.

31. Odvolací súd nevyhovел návrhu žalovaného 2/ na prerušenie konania za účelom polozenia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru EÚ v navrhovanom znení jednak z dôvodu, že o danej otázke výkladu práva EÚ (Smernice PZP) už Súdny dvor EÚ rozhodol (acte éclairée) v rozsudku vo veci Haasová. Súdny dvor EÚ konštatoval, že poisťovne sú v zmysle Smernice o PZP povinné nahrádzať tak materiálnu škodu ako aj nemateriálnu ujmu z titulu usmrtenia pri dopravnej nehode, čo v rámci výkladu vnútroštátneho práva potvrdil aj NS SR v rozhodnutí R 61/2018 (viď. odôvodnenie nižšie), navyiac správne namietala žalobkyňa, že Súdny dvor EÚ nie je oprávnený posúdiť obsah a výklad vnútroštátneho právneho predpisu (iba výklad práva EÚ). Z uvedeného dôvodu odvolací súd návrh žalovaného na prerušenie konania zamietol.

32. V danom spore boli podstatnými otázky, ktoré nastolil žalovaný 2/, (a) či je poisťovňa pasívne vecne legitimovaná v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej pozostalým po obetiach dopravnej nehody spôsobenej poisteným vozidlom, (b) či v zmysle zákona č. 381/2001 Z.z. treba pod pojmom škoda rozumieť tiež nemajetkovú ujmu spôsobenú pozostalým po obetiach dopravnej nehody. Podstatnou bola aj otázka nastolená tak žalobkyňou ako žalovaným spočívajúca v (ne)dôvodnosti priznania sumy nemajetkovej ujmy žalobkyni vo výške 15.000 eur.

33. Je pravdou, čo namietal žalovaný 2/ v podanom odvolaní, že NS SR v uznesení sp. zn. 4Cdo 168/2009 dospel k záveru, že povinnosť poisťovne na plnenie z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa nevzťahuje na náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, rovnako aj rozhodnutie sp. zn. 3Cdo 301/2012 založil NS SR (o.i.) na závere o nedostatku pasívnej legítimácie poisťovne v zmysle ust. § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. Na totožných záveroch bolo založené rozhodnutie NS SR sp. zn. 8Cdo 219/2016, v ktorom NS SR zotrval na tom, že povinné zmluvné poistenie zakotvené zákonom č. 381/2001 Z.z. nekryje ujmu spôsobenú zásahom do osobnostných práv pozostalých po obeti dopravnej nehody. Je potrebné poukázať aj na to, čo uviedol súd prvej inštancie v napadnutom rozhodnutí a namietala žalobkyňa, že NS SR v rozhodnutí sp. zn. 6MCdo 1/2016 pri riešení predmetných otázok zaujal opačné právne závery. Je tak pravdou, že rozhodovacia prax NS SR „bola“ v istom časovom rozmedzí rozdielna, avšak tento stav už nepretrvával v čase rozhodovania súdu prvej inštancie. Závery rokovania občianskoprávneho kolégia NS SR konaného 09.10.2018 vyústili do prijatia judikátu NS SR R 61/2018, v zmysle ktorého „škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obeť dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná“, čím bolo dosiahnuté názorové zjednotenie senátov NS SR o tejto otázke a zároveň tým došlo k ustáleniu rozhodovacej praxe NS SR. Možno preto uzavrieť, že vo veciach a o otázkach, ktoré namietal žalovaný 2/, bolo síce senátmi NS SR pôvodne rozhodované rozdielne, avšak toto po prijatí rozhodnutia R 61/2018 už neplatilo. Aj zo skorších rozhodnutí NS SR (sp. zn. 2Cdo 41/2018, 2Cdo 52/2018, 2Cdo 131/2018, 3Cdo 24/2018, 4Cdo 91/2018, 6Cdo 207/2017, 6Cdo 226/2017) vyplývalo, že NS SR uvedené posudzoval už jednotne, v súlade s právnymi závermi, na ktorých spočíva judikát R 61/2018 (viď primerane odôvodnenie uznesenia NS SR sp. zn. 3Cdo/174/2019 z 10.10.2019).

34. ÚS SR už riešil otázku ústavnoprávnych aspektov právnych úvah senátov NS SR, ktoré boli vyjadrené (aj) v judikáte R 61/2018. V uznesení z 20.08.2019 sp. zn. I. ÚS 310/2019 v skutkovo a právne obdobnej veci týkajúcej sa (inej) poisťovne odmietol jej sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú a v súvislosti s právnou otázkou (ne)možnosti eurokonformného výkladu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 381/2001 Z.z., ktorú nastolila v sťažnosti, odkázal na odôvodnenie nálezu sp. zn. II. ÚS 695/2017, v ktorom dospel k záveru, že aplikáciu práva Európskej únie všeobecným súdom v obdobných prípadoch nemožno považovať za aplikáciu „contra legem“. Výklad pojmu „škoda na zdraví“ v zmysle zákona č. 381/2001 Z.z. nesmie byť totiž popretím ústavného princípu, podľa ktorého majú byť vnútroštátne právne predpisy interpretované v súlade s princípmi európskej spolupráce a integrácie. ÚS SR tiež konštatoval, že prísne formalistické odlíšenie „nemateriálnej ujmy“ spočívajúcej v zásahu do osobnostných práv v dôsledku smrti blízkej osoby od škody v materiálnom zmysle podporené prípadným systematickým zaradením ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré regulujú ochranu osobnosti (na jednej strane) a náhradu škody (na druhej strane), nezodpovedá autonómnemu charakteru zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel. Dodal, že NS SR prijatý judikát R 61/2018 je výsledkom ustálenia právneho názoru najvyššej súdnej inštancie všeobecného súdnictva na otázku pasívnej vecnej legítimácie poisťovne v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. Tento názor NS SR predstavuje judikálny smer, síce formálne nezáväzný, avšak nie bez normatívneho významu pre ďalšiu rozhodovaciu činnosť všeobecných súdov (vrátane NS SR). K námietke sťažovateľky (poisťovne) o porušení právnej istoty a zákazu retroaktivity ÚS SR v predmetnom uznesení uviedol, že judikatúra je právom v materiálnom zmysle, čo so sebou prináša aj povinnosť súdov svoju judikatúru meniť spôsobom, ktorý nenarušuje oprávnené očakávania adresátov právnych noriem. Zásadou vo všetkých štátoch s kontinentálnym právnym systémom práva je aplikácia novej sudcom vytvorenej normy na všetky aktuálne pred súdmi prebiehajúce kauzy (incidentná retrospektíva). V súlade s touto zásadou sa nový právny názor aplikuje do minulosti (retrospektívne). Vychádza sa z prevažujúceho prístupu, že súd netvorí právo, iba ho nachádza. Nepripúšťa sa, aby sa na právne vzťahy z minulosti aplikovali mylné právne názory. Zmena judikatúry sa deje s presvedčením, že predchádzajúca judikatúra bola nesprávnou interpretáciou práva. Zmena judikatúry je v tomto ohľade

len opravou omylu vo výklade práva. Z tohto dôvodu nie je správny názor, že zmena judikatúry pôsobí retroaktívne. ÚS SR na tomto základe uzavrel, že pokiaľ súdy dospeli k názoru o možnosti extenzívneho výkladu pojmu „škoda na zdraví“ podľa ust. § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z.z., čo bolo pre posúdenie pasívnej vecnej legitímácie sťažovateľky (poistovne) v spore rozhodujúce, nejde o právny názor ústavne neudržateľný (obdobne III. ÚS 610/2017 a II. ÚS 847/2016) (viď. rovnako primerane odôvodnenie uznesenia NS SR sp. zn. 3Cdo/174/2019 z 10.10.2019). Uvedené je potrebné vzťahovať aj na podstatnú časť odvolacích námietok žalovaného 2/, z ktorého dôvodu sú tieto nedôvodné a nespôsobilé vyvrátiť prijaté závery (aj súdom prvej inštancie aplikovaného judikátu NS SR R 61/2018) a aj na následné vyvodenie pasívnej vecnej legitímácie žalovaného 2/ v prejednávanej veci (o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej pozostalej žalobkyni po obetiach dopravnej nehody spôsobenej poisteným vozidlom) a skutočnosti, že v zmysle zákona č. 381/2001 Z.z. treba pod pojmom škoda rozumieť tiež nemajetkovú ujmu spôsobenú pozostalým po obetiach dopravnej nehody.

35. Vo vzťahu k právnej kvalifikácii nároku tak postupoval súd prvej inštancie správne, keď uzavrel, že na prejednaný prípad je aplikovateľný postup podľa ust. § 15 a ust. § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. v spojení s ust. § 13 Občianskeho zákonníka. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku je zrejmé, že súd prvej inštancie pri posúdení nároku žalobkyne vzal do úvahy rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci Haasová. V tejto súvislosti odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie poukazuje aj na uznesenie ÚS SR zo dňa 11.10.2016, č. k. III. ÚS 666/2016-36, v ktorom ÚS SR v obdobnom prípade, týkajúcom sa náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch pri povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla vo vzťahu k poisťovni, jednak konštatoval, že uvedený extenzívny výklad pojmu škoda nepovažuje za arbitrárny ani inak ústavne neudržateľný a tiež vyvodil povinnosť súdov skúmať možnosť implementácie eurokonformného výkladu prostredníctvom tzv. nepriameho účinku relevantnej únijnej regulácie. Postup konajúceho súdu potom musí byť taký, aby vzal do úvahy celé vnútroštátne právo a uplatnil všetky výkladové metódy s cieľom zaručiť úplnú účinnosť na vec sa vzťahujúcej smernice. Z rozsudku vo Haasová vyplýva záver, že článok 3 ods. 1 Smernice Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972, článok 1 ods. 1 a 2 Smernice o PZP a článok 1 prvý odsek tretej smernice Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Ak prvoinštančný súd vychádzajúc z uvedeného rozsudku, vykonal výklad vnútroštátnych predpisov v tom smere, že neposudzoval nárok žalobkyne na náhradu nemajetkovej ujmy voči žalovanému 2/ ako poisťovni striktne iba v intenciách zákona č. 381/2001 Z.z. a nevyvodil zásadnú pojmovú a obsahovú odlišnosť inštitútu škody a inštitútu nemajetkovej ujmy, ale naopak, dospel k záveru, že jednak je nutná taká interpretácia § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z., podľa ktorej možno aj nemajetkovú ujmu podľa predpisov občianskeho práva zahrnúť pod škodu a zároveň, že túto možno uplatňovať na základe skutočnosti, že inštitút náhrady nemajetkovej ujmy slovenské vnútroštátne právo pozná a upravuje (hoci ustanovenia zakladajúce právo pozostalých po obeti dopravnej nehody na náhradu nemajetkovej ujmy patria systematicky do tej časti Občianskeho zákonníka, ktoré sa týka zásahov do práva na ochranu osobnosti), postupoval správne a jeho výklad nemožno považovať za výklad contra legem.

36. Pokiaľ žalovaný 2/ namietal, že medzi žalovanými nie je založená solidarita, odvolací súd sa musel vysporiadať s otázkou postavenia strán sporu na strane žalovaných, ak rozsudkom súdu prvej inštancie bol žalovaný 1/ zaviazaný na zaplatenie dlžnej sumy spoločne a nerozdielne so žalovaným 2/. Uvedenú argumentáciu žalovaného 2/ posúdil odvolací súd ako dôvodnú. Podľa odvolacieho súdu na strane žalovaného 1/ a 2/ sa nejedná o nerozlučné procesné spoločenstvo podľa ust. § 77 CSP, ale o samostatné procesné spoločenstvo v zmysle ust. § 76 CSP. Pri rozlišovaní procesného postavenia žalovaných zobrať odvolací súd do úvahy, že žalobkyňou uplatnený nárok mohol byť voči žalovanému 1/ a žalovanému 2/ uplatnený aj samostatne, pretože bol uplatnený na základe samostatného právneho vzťahu - voči žalovanému 1/ podľa ust. § 420 Občianskeho zákonníka a voči žalovanému 2/ na základe ust. § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. Z rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky (ďalej len „NS ČR“) sp. zn. 33Odo/1708/2006 okrem iného vyplýva: „Samostatné spoločenstvo vzniká hlavne tým, že žalobu podá (alebo je v žalobe označené) spoločne viacej osôb. V samostatnom spoločenstve koná každý účastník sám za seba a jeho úkony nemajú na práva a povinnosti ostatných žiaden vplyv. O nerozlučné spoločenstvo ide tam, kde účastníci majú také spoločné práva a povinnosti, že sa rozhodnutie vo veci samej musí vzťahovať na všetkých účastníkov, ktorí vystupujú na jednej strane

sporu. Pri posúdení či sa jedná o samostatné alebo nerozlučné spoločenstvo je rozhodujúca povaha predmetu konania vyplývajúceho z hmotného práva. Naprostá väčšina spoločenstva účastníkov má povahu samostatného spoločenstva. Samostatnými spoločníkmi sú aj solidárne zaviazaní dlžníci“. K rovnakému záveru sa priklonil aj doktrinálny výklad v odbornej literatúre (H., N., O., K., O., P. a kol.: Civilný sporový poriadok, Veľké Komentáre, C.H.BECK, 2016, str. 263 a 265).

37. Z rozhodnutia NS SR sp. zn. 4Obdo /2/2021 z 29.04.2022 okrem iného vyplýva: „Z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, má poistený právo, aby náhradu škody spôsobenú prevádzkou motorového vozidla hradil poisťovateľ priamo poškodenému (§ 4 a § 15 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení), pričom poškodený má nárok (na rozdiel od úpravy v § 823 OZ, ktorá však na možnú osobitnú úpravu odkazuje) uplatniť si právo na jej náhradu priamo voči poisťovateľovi (§ 15 ods. 1, veta druhá zákona o povinnom zmluvnom poistení). Poškodený pri škode spôsobenej mu prevádzkou motorového vozidla tak má právo uplatniť si jej náhradu voči zodpovednému subjektu - škodcovi (§ 420, resp. § 427 a nasl. OZ), ale aj priamo voči poisťovateľovi (§ 15 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení). Z vyššie uvedeného teda vyplýva, že poškodený má možnosť voľby, či si uplatní nárok na náhradu škody spôsobenej mu prevádzkou motorového vozidla iba voči škodcovi, či priamo voči poisťovateľovi z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti škodcu za škodu spôsobenú motorovým vozidlom alebo si svoj nárok uplatní voči obom týmto subjektom súčasne. Plnenie na náhradu škody mu však patrí len jedenkrát, teda plnenie jedného z týchto subjektov (poisťovateľ, poistený/škodca) spôsobuje zánik nároku na náhradu škody poškodeného voči druhému subjektu (solučné účinky plnenia poskytnutého poškodenému jedným z týchto povinných subjektov vo vzťahu k povinnosti druhého povinného subjektu plniť poškodenému). Vzťahy medzi škodcom, poškodeným a poisťovateľom navzájom je potrebné rozlišovať. Zatiaľ čo vzťah poškodeného a škodcu je vzťahom zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (vyplývajúci z § 427 a nasl. OZ), tak vzťah medzi poisťovateľom a poisteným škodcom je vzťahom z poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovým vozidlom (zák. č. 381/2001 Z.z., o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla). Tento vzťah medzi poisťovateľom a poisteným škodcom je určený a vzájomné plnenie je limitované zákonnými i zmluvnými poisťovacími podmienkami, ktoré upravujú napr. do akých limitov je poisťovateľ povinný a komu plniť pri nastaní náhodnej poistnej udalosti, prípadne v akých prípadoch a do akého rozsahu si môže, ak za poisteného škodu nahradí, uplatniť poisťovateľ regresný nárok voči poistenému škodcovi a pod. Vzťah poškodeného a poisťovateľa škodcu je vzťahom špecifickým vyplývajúcim zo záväzku poisťovateľa z poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla voči poistenému škodcovi plniť náhradu škody priamo poškodenému, pričom poškodenému osobitný zákon o povinnom zmluvnom poistení dáva i priamy nárok voči poisťovateľovi na plnenie, ktorým mu bude táto škoda nahradená (v § 15 ods. 1). Povinnosť poisťovateľa plniť poistné plnenie priamo poškodenému je teda záväzkom poisťovateľa voči poistenému (škodcovi) vyplývajúci z ich zmluvného poistného vzťahu (§ 823 OZ; § 4 a § 15 ods. 1 veta prvá zákona o povinnom zmluvnom poistení), teda plní poškodenému aj keď si tento priamo náhradu škody voči nemu neuplatní. Táto povinnosť mu vyplýva z poistnej zmluvy uzavretej so zodpovedným škodcom ako poisteným, resp. zo zákona o povinnom zmluvnom poistení.“ Z uvedeného vyplýva, že medzi žalovanými nie je daná solidarita vyjadrená súdom prvej inštancie vo výroku I. napadnutého rozsudku tým, že na plnenie žalobkyni zaviazal žalovaných 1/ a 2/ „spoločne a nerozdielne“.

38. Z uvedeného vyplýva aj to, že pokiaľ žalovaný 1/ odvolanie nepodal, napadnuté rozhodnutie je voči nemu márnym uplynutím odvolacej lehoty právoplatné a suspenzívny, t.j. odkladný účinok odvolania podaného žalovaným 2/ v zmysle ust. § 367 CSP nepôsobí aj voči žalovanému 1/.

39. Vo vzťahu k posúdeniu naplnenia zákonných predpokladov pre priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, odvolací súd dopĺňa, že právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života je základným právom podľa článku 19 ods. 2 ústavného zákona č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“), podľa článku 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov (ďalej len ako „Dohovor“), ako aj podľa článku 10 ods. 2 ústavného zákona č. 23/1991 Zb. ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd (ďalej len ako „Listina“). Súčasťou osobnostných práv fyzickej osoby je aj právo na súkromný a rodinný život, ktoré zahŕňa taktiež právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s blízkymi osobami. Pod právnu úpravu ochrany osobnosti fyzickej osoby, ktorá je v slovenskom právnom poriadku obsiahnutá v Občianskom zákonníku spadá aj právo na ochranu súkromia, ktoré sa v najširšom zmysle týka aj života v rodine, manželských, partnerských alebo

priateľských či iných obdobných vzťahov. Súčasťou súkromného života jednotlivca je nepochybne aj rodinný život, zahŕňajúci právo fyzickej osoby na spolužitie s blízkymi príbuznými, najmä s deťmi, rodičmi, prarodičmi, či súrodencami. Rešpektovanie súkromného života musí preto zahŕňať do určitej miery právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov medzi najbližšími rodinnými príslušníkmi, aby tak bolo možné okrem iného rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť jednotlivca. Protiprávne narušenie týchto rodinných vzťahov predstavuje neoprávnený zásah do práva na súkromný a rodinný život fyzickej osoby (viď. obdobne uznesenie NS SR z 18.02.2010, sp. zn. 3Cdo 137/2008 a nález Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS 2844/14 zo dňa 22.12.2015).

40. Základnou hmotnoprávnou podmienkou vzniku zodpovednosti a sankcií podľa Občianskeho zákonníka za neoprávnený zásah do osobnostných práv fyzickej osoby podľa ust. § 13 Občianskeho zákonníka je existencia neoprávneného zásahu objektívne spôsobilého vyvolať nemajetkovú ujmu v príčinnej súvislosti medzi takýmto zásahom a jeho protiprávnosťou. Nie je potrebné, aby k vyvolaniu následkov aj došlo. Zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby, spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby, zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ust. Občianskeho zákonníka. Jednotlivé prostriedky na ochranu osobnosti sú relatívne samostatné, je možné ich použiť jednotlivo alebo kumulovane, taktiež v závislosti od intenzity protiprávneho zásahu do osobnostnej sféry fyzickej osoby. Uplatnenie žaloby na náhradu nemateriálnej ujmy nie je podmienené uplatnením práva na poskytnutie morálnej satisfakcie. Zákon výslovne pripúšťa možnosť podania návrhu na poskytnutie primeraného zadosťučinenia (satisfakčná žaloba), a v prípade, ak by sa nezdalo morálne zadosťučinenie postačujúce, umožňuje Občiansky zákonník v ust. § 13 ods. 2 priznať náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorej účelom je vyvážiť a zmierniť nemajetkovú ujmu peňažnou formou a plní tiež satisfakčnú funkciu (rozhodnutie NS SR sp. zn. 5 Cdo 265/2009). Základom pre priznanie a určenie výšky primeraného zadosťučinenia v peniazoch sú zákonom ustanovené dve kritéria, z ktorých musia súdy vychádzať, a to závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby došlo. Špecifiká každého jednotlivého prípadu nepovedú k zneužívaniu tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie, a súčasne nebude na pôvodcu neoprávneného zásahu pôsobiť likvidačne, zohľadňujúc pritom verejný záujem. Maximálna čiastka, ktorú môže súd priznať je pritom ohraničená len výškou žalobcom požadovaného peňažného zadosťučinenia, ktorá musí byť zrejماً zo žalobného návrhu (rozsudok NS SR, sp. zn. 4Cdo/139/2011).

41. Predpokladom úspešného uplatnenia nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je konštatovanie súdu, že došlo k neoprávnenému zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobcu, konkrétne do práva na súkromie a rodinný život. Je preto potrebné dôkladne poznať väzby žalobcu k osobe, ktorá následkom takéhoto protiprávneho konania zahynula. Závažnosť ujmy sa posudzuje najmä z hľadiska „odčiniteľnosti“ takéhoto zásahu, keď smrťou blízkej osoby dôjde k závažnej a neodčiniteľnej ujme a deštrukcii rodinných a interpersonálnych vzťahov. Súdy opakovane konštatovali, že náhrada nemateriálnej ujmy v peniazoch nie je náhradou za život, ale slúži len na zmiernenie následkov vzniknutej ujmy. Je nepochybné, že žiadna suma priznaná súdom, nie je dostatočná vzhľadom na spôsobenú ujmu, ani na to, aby nahradila život človeka.

42. Na to, aby mala osoba, ktorej bola spôsobená ujma, nárok na primerané zadosťučinenie, musí existovať vzťah príčinnej súvislosti medzi neoprávneným konaním (zásahom) subjektu a škodlivým následkom (kauzálny nexus), v tomto prípade spôsobenou nemajetkovou ujmu. V prípade smrti blízkej osoby v dôsledku protiprávneho konania inej osoby je pre vymedzenie postavenia sekundárnej obeť potrebné zodpovedanie otázky, kto stojí primárnej obeť najbližšie a kto je jej smrťou (alebo závažnou ujmu na zdraví) najviac postihnutý. Spravidla k ťažkým psychickým ujám dochádza len pri veľmi úzkych citových väzbách primárnych a sekundárnych obeť (pri iných osobách sa spravidla predpokladá dostačujúca psychická odolnosť, pričom ich ujma by mala byť do úvahy braná iba výnimočne v osobitných prípadoch), je potrebné skúmať blízkosť vzájomného vzťahu (úzku citovú väzbu). Úzka citová väzba je vzťah, determinovaný láskou a súdržnosťou - nie v zmysle biologického príbuzenstva, ale na základe skutočného vzťahu blízkosti medzi primárnou a sekundárnou obeťou. Vzťah rodičov s deťmi je charakterizovaný starostlivosťou a vzájomnou pomocou, úzka citová väzba medzi rodičmi a deťmi nezaniká iba z dôvodu, že deti opustia rodičovský dom a založia si vlastnú rodinu. Pojem blízka osoba je potrebné chápať v súlade so skutočnými životnými vzťahmi medzi primárne a sekundárne poškodenou osobou. Úzka blízkosť vzťahu vyjadruje, že sekundárnou obeťou môže byť len úzky okruh subjektov, ktoré utrpeli v dôsledku smrti (alebo vážneho ublíženia na zdraví) psychickú ujmu (psychické utrpenie).

Blízkosť vzťahu medzi sekundárnou a primárnou obeťou je nevyhnutné posúdiť vo vzájomnej súvislosti na základe objektívnych kritérií (napr. formálna a reálna príslušnosť k rodine, existencia spoločnej domácnosti, vzťahy starostlivosti a opatrovania, pravidelný kontakt a pod.).

43. V prípade usmrtenia pri dopravnej nehode sa neoprávneného zásahu dopúšťa vodič motorového vozidla, ktorý porušením pravidiel cestnej premávky zavinil smrteľnú dopravnú nehodu. V konaní bolo medzi stranami nesporné a nepochybne preukázané, že k zásahu do osobnostnej sféry žalobkyne došlo zavineným protiprávnym konaním žalovaného 1/ ako vinníka dopravnej nehody, ktorý bol za prečin usmrtenia odsúdený rozsudkom Okresného súdu Malacky zo dňa 15.08.2013, sp. zn. 3T/108/2013. Pri spôsobenej dopravnej nehode matka I. J. zomrela.

44. Smrťou matky pri dopravnej nehode bolo zasiahnuté do práv na ochranu osobnosti žalobkyne (do práva na súkromie a rodinný život) ako najbližšieho rodinného príslušníka zomr. I. J., v dôsledku čoho bola narušená celistvosť ich rodiny. Žalobkyňa stratila možnosť viesť s ňou súkromný a rodinný život a je od jej smrti ochudobnená o túto sféru prirodzených vzťahov s jedným z najbližších rodinných príslušníkov, o stratu radostí s ňou prežívaných; protiprávnym konaním vinníka dopravnej nehody tak prišlo k nezvratnej deštrukcii týchto medziľudských (rodinných) väzieb tvoriacich základ a rámec súkromného života žalobkyne, a tým k zásahu do jej osobnostných práv. Takto vzniknutá trauma je zo životov žalobkyne za daných okolností prakticky neodstrániteľná. Strata blízkej osoby je pre väčšinu ľudí tou najväčšou stratou, s ktorou sa môžu vo svojom živote stretnúť (por. nález ÚS ČR sp. zn. I. ÚS 2844/14 z 22.12.2015). Smrť ako absolútna a nenahraditeľná strata predstavuje sama o sebe závažný zásah do práva na ochranu osobnosti, pričom spôsobuje ťažké psychické rozporenie a v prípade fungujúcej rodiny má za následok dlhotrvajúcu nemožnosť vyrovnáť sa so stratou blízkeho človeka napriek plynutiu času. Je preto nepochybné, že morálne zadosťučinenie (vrátane odsúdenia vinníka dopravnej nehody v trestnom konaní) za daných okolností nie je postačujúce, a je teda prípustné priznať žalobkyňi náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa v ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

45. K výške peňažnej náhrady odvolací súd vo všeobecnosti uvádza, že táto je predmetom voľnej úvahy súdu, keďže zákon nestanovuje ani rámcové čiastky pre odškodnenie nemajetkovej ujmy. Vodiacími parametrami proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia je atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie. Na druhej strane pri zachovaní proportionality, výška peňažnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne. Rozhodujúcim je preto zvažovanie individuálnych okolností prípadu. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje opäť na rozhodnutie ÚS ČR, sp. zn. I. ÚS 2844/14, ktorý konštatoval, že „pri stanovení výšky čiastky relatívnej náhrady je nutné použiť princíp proportionality tiež spôsobom, že všeobecné súdy porovnávajú čiastky tejto náhrady prisúdené v iných prípadoch“. „Výšku peňažného zadosťučinenia súd určuje na základe voľnej úvahy, ktorá však nemôže byť svojvoľnou. Zákon ustanovuje súdu povinnosť prihliadnuť pri tom na dve hľadiská, a to tak na závažnosť vzniknutej ujmy, ako aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu došlo. Určenie výšky peňažnej satisfakcie má byť s ohľadom na okolnosti konkrétneho prípadu v súlade s požiadavkou spravodlivosti.“ (viď. SVOBODA, J. a kol. Občiansky zákonník. Komentár a súvisiace predpisy. V. doplnené, rozšírené a aktualizované vydanie. Bratislava: Eurounion, 2004, s. 46).

46. Ako bolo uvedené, v konaní bola nesporná existencia predpokladu vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy spočívajúceho v zásahu do práv žalobkyne na súkromný a rodinný život, ako aj porušenie právnej povinnosti, resp. protiprávny úkon (spočívajúci v konaní tretej osoby zodpovednej za narušenie osobnostných práv žalobkyne). Príčinná súvislosť medzi nemajetkovou ujmovou žalobkyne (ako sekundárnej obeť) a protiprávnym konaním vinníka dopravnej nehody (neoprávneným zásahom) je rovnako daná, pretože protiprávnym konaním vinníka bola spôsobená dopravná nehoda, v dôsledku ktorej prišlo k nezvratnej deštrukcii medziľudských väzieb (medzi žalobkyňou a nebohovou matkou) tvoriacich základ a rámec súkromného života žalobkyne a tým k zásahu do jej osobnostných práv (práva na súkromie a rodinný život). V danom prípade je vznik ujmy sekundárnej obeť (žalobkyne) vyvolaný okolnosťami, ktoré majú vecný vzťah ku konaniu škodcu (vinníka dopravnej nehody). Príčinnú súvislosť treba vidieť v tom, že poisťná udalosť t.j. dopravná nehoda zavinená škodcom – žalovaným 1/, ktorý mal povinné zmluvné poistenie u žalovaného 2/, neoprávnené zasiahla do chránených osobnostných práv pozostalých. Príčinná súvislosť v tomto prípade nie je prerušená, ale dochádza k reťazeniu podmienok a súčasne následok v podobe citovej ujmy žalobkyne ako blízkej osoby je pro škodcu predvídateľný (viď. aj BEZOUŠKA, P. In: HULMÁK, M. a kol. Občiansky zákonník VI. Záväzkové právo. Zvláštni časť (§ 2055–

3014). Komentář, s. 1719). Akcentujúc závery uvedené v ods. 33 až 35, povinné zmluvné poistenie má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode.

47. Odvolacie námietky žalobkyne a žalovaného 2/ vo vzťahu k nedostatočnému odôvodneniu výšky priznanej náhrady odvolací súd vyhodnotil rovnako ako neodôvodnené. Pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je potrebné brať do úvahy hlavne závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie a vykonaným dokazovaním zisteného skutkového stavu sú podľa názoru odvolacieho súdu zrejmé a stručne vysvetlené skutkové okolnosti a dôvody, ktoré súd prvej inštancie k rozhodnutiu viedli, jeho rozhodnutie v tomto smere spĺňa zákonné náležitosti predpísané v ust. § 220 ods. 2 CSP, sú v ňom uvedené primerané a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Odvolací súd poukazuje na to, že súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia, čo v danom prípade bolo splnené. Právo na spravodlivý súdny proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav, a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces; z tohto pohľadu nemožno považovať napadnuté rozhodnutie za arbitrárne alebo svojvoľné, ako namietali žalobkyňa a žalovaný 2/.

48. V prejednávanej veci je zrejmé, že smrť matky žalobkyne (vo veku 88 rokov) a vyrovnanie sa jej stratou u žalobkyne malo výraznú intenzitu a bolo šokom. Bez akýchkoľvek pochybností smrť blízkej osoby je pre pozostalých traumatizujúca udalosť. Každý človek je jedinečná a neopakovateľná bytosť a hodnota ľudského života je nevyčísliteľná v peniazoch. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal zo správne zisteného skutkového stavu vo vzťahu k dôsledkom, ktoré pre žalobkyňu ako blízku osobu znamená smrť matky. Súd prvej inštancie mal z vykonaného dokazovania za preukázané veľmi dobré vzťahy so zosnulou matkou. Pre účely stanovenia výšky odškodnenia súd prvej inštancie správne zhodnotil individuálny dopad straty osoby blízkej žalobkyňi, zohľadnil život žalobkyne spolu s nebohcou matkou, a dovodil, že viedli harmonický rodinný život (ako rodina sa stretávali) a trávili spoločne voľné chvíle. Pokiaľ ide o súdom prvej inštancie takto vykonané zhrnutie zásahov do osobnostných práv žalobkyne a ich následkov ako ujmy, ktorá jej bola spôsobená protiprávnym konaním vinníka nehody, odvolací súd voči nemu nemá žiadne námietky, považuje ale za potrebné toto zhrnutie doplniť s ohľadom na obsah spisu a zistený skutkový stav v nasledovnom rozsahu.

49. Z vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie - výsluchom žalobkyne a svedkov (Q. L. a F. B.), vyplynulo, že neb. matka, napriek vysokému veku (ktorý namietal žalovaný 2/) bola vo veľmi dobrom zdravotnom stave a vitálna, fungovala samostatne, starala sa o seba aj o domácnosť a záhradu, v ktorej bývala so synom žalobkyne (dom bol rozdelený na dve samostatné časti) a mala svoje záľuby (čítala, lúštila krížovky, pozerala TV, chodievala na výlety). Žalobkyňa, i keď s ňou nezdíeľala spoločnú domácnosť, mala s matkou veľmi dobrý vzťah, pravidelne sa každodenne navštevovali (matku navštevovala pravidelne aj sestra žalobkyne), trávili spolu čas cez víkendy, komunikovali a prežívali spolu svoje starosti aj radosti. Žalobkyňa zažila veľký šok z nečakanej smrti matky (telo nebohej matky videla prikryté ležať na ceste), jej smrť zle znášala a doteraz sa nevie vysporiadať s jej stratou, pravidelne chodí na jej hrob. V konaní bolo preukázané, že žalovaný 1/ sa rodine neospravedlil ani neprejavil žiadnu ľútosť (okrem vyhlásení v trestnom konaní).

50. Z vyššie uvedeného vyplýva, že súd prvej inštancie v správnom rozsahu zohľadnil a stručne s odkazom na vykonané dokazovanie a preukázané skutočnosti odôvodnil, že bral ohľad na citovú a vzťahovú väzbu medzi žalobkyňou a neb. matkou, strata ktorej je v jej živote trvalá. S ohľadom na vek neb. matky a čas, ktorý jej objektívne (prihliadajúc na jej vitalitu) ostával na jeho trávenie (aj) s rodinou, je možné dovodiť trvalý následok do týchto hodnôt, ktorý nastal s tým, že nemožno očakávať úplnú nápravu, preto je rozhodnutie súdu prvej inštancie o priznaní nemajetkovej ujmy žalobkyňi primerané. Na zdôraznenie správnosti záveru súdu prvej inštancie ohľadne výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy (porovnaním výšky s náhradami priznávanými v iných štátoch EÚ, odškodneniu poskytovanému podľa zákona č. 215/2006 Z.z. a zákona č. 461/2003 Z.z.), s prihliadnutím na požiadavku spravodlivosti a komparácie náhrad prisúdených v iných prípadoch, odvolací súd dopĺňa príkladom, že:

- rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. 7C/276/2011-96 z 31.05.2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5Co/315/2012-125 z 26.11.2012, súd priznal deťom náhradu nemajetkovej ujmy každému 10.000 eur v súvislosti so smrťou matky pri dopravnej nehode;
- rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 16C/627/2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 25Co/214/2016 bola manželke priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v sume 12.500 eur a dospelým synom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy uja v sumách 9.000 eur, 5.000 eur, 4.000 eur v súvislosti so smrťou manžela a otca pri dopravnej nehode;
- rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 8C/21/2014 zo dňa 24.11.2015 v spojení s dopĺňacím rozsudkom sp. zn. 8C/21/2014-196 zo dňa 11.01.2016 a s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23Co/337/2016 zo dňa 28.11.2016 bola manželke priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v sume 10.000 a dospelým deťom suma po 7.500 eur v súvislosti so smrťou manžela a otca pri dopravnej nehode;
- rozsudkom Okresného súdu Zvolen sp. zn. 2T/210/2013 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14Co/19/2017 bola manželke zomrelého priznaná náhrada vo výške 40.000 eur, plnoletému synovi 17.000 eur, plnoletej dcére 20.000 eur;
- rozsudkom Okresného súdu Poprad sp. zn. 9C/45/2011 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Prešove sp. zn. 21Co/137/2017 bola pozostalej manželke priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 40.000 eur, plnoletým deťom po 20.000 eur v súvislosti so smrťou pri dopravnej nehode;
- rozsudkom Okresného súdu Vranov nad Topľou sp. zn. 4C/233/2009 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Prešove sp. zn. 21Co/165/2017 bola pozostalej manželke priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 25.000 eur a za stratu rodiča maloletej dcére vo výške 25.000 eur v súvislosti so smrťou pri dopravnej nehode;
- rozsudkom Okresného súdu Rimavská Sobota sp. zn. 8C/103/2009 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15Co/171/2012 bola manželke priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 20.000 eur a deťom po 15.000 eur;
- rozsudkom Okresného súdu Prešov sp. zn. 10C/94/2014 bola manželke priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 20.000 eur a plnoletému synovi 15.000 eur;
- rozsudkom Okresného súdu Skalica, sp. zn. 7C/3/2018 bola 66 ročnému manželovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 20.000 eur, plnoletým deťom každému po 10.000 eur v súvislosti so smrťou pri dopravnej nehode;
- rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 8C/55/2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23Co/156/2016 bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy manželovi vo výške 10.000 eur a plnoletým dcéram suma 8.000 eur a 7.500 eur;
- rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 21C/279/2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/299/2018 súd priznal náhradu nemajetkovej ujmy manželke v sume 15.000 eur a plnoletým deťom po 12.000 eur a 13.000 eur v súvislosti so smrťou pri dopravnej nehode;
- rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 37C/358/2013 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26Co/724/2015 bola priznaná dospelým deťom náhrada nemajetkovej ujmy po 10.000 eur;
- rozsudkom Okresného súdu Ružomberok zo dňa 14.12.2017, sp. zn. 5C/19/2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline zo dňa 23.05.2018, sp. zn. 7Co/61/2018 súd priznal (dospelým) deťom náhradu nemajetkovej ujmy vo výške každému po 7.000 eur v súvislosti so smrťou otca pri dopravnej nehode;
- rozsudkom Okresného súdu Trnava zo dňa 11.01.2016, sp. zn. 8C/21/2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave zo dňa 28.11.2016, sp. zn. 23Co/337/2016 súd priznal (dospelým) deťom náhradu nemajetkovej ujmy vo výške každému po 7.500 eur v súvislosti so smrťou otca pri dopravnej nehode;
- rozsudkom Okresného súdu Bratislava II zo dňa 15.04.2015, sp. zn. 7C/58/2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 26.10.2017, sp. zn. 9Co/341/2015 súd priznal (plnoletému) dieťaťu náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 7.500 eur v súvislosti so smrťou matky pri dopravnej nehode;
- rozsudkom Okresného súdu Prievidza zo dňa 23.04.2018, sp. zn. 17C/19/2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 05.09.2018, sp. zn. 5Co/124/2018 súd priznal (plnoletému) dieťaťu náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 15.000 eur v súvislosti so smrťou matky pri dopravnej nehode;
- rozsudkom Okresného súdu Humenné zo dňa 29.03.2016, sp. zn. 5C/296/2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 26.01.2017, sp. zn. 7Co/121/2016 súd priznal (plnoletému) dieťaťu náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 6.000 eur v súvislosti so smrťou matky pri dopravnej nehode;
- rozsudkom Okresného súdu Žilina zo dňa 10.10.2019, sp. zn. 14C/55/2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline zo dňa 30.06.2020, sp. zn. 5Co/16/2020 súd priznal (plnoletým) deťom náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 3.000 eur a 5.000 eur v súvislosti so smrťou matky pri dopravnej nehode;

- rozsudkom Okresného súdu Prešov zo dňa 10.03.2020, sp. zn. 16C/22/2019 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 31.05.2021, sp. zn. 23Co/29/2020 súd priznal (plnoletým) deťom náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 12.000 eur a 3 x 10.000 eur a vnukom 6 x 3.000 eur v súvislosti so smrťou matky a starej matky pri dopravnej nehode;

- rozsudkom Okresného súdu Nitra zo dňa 09.03.2016, sp. zn. 14C/287/2013 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre zo dňa 11.05.2017, sp. zn. 9Co/267/2016 súd priznal (plnoletému) dieťaťu náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5.000 eur a maloletému vnukovi 3.000 eur v súvislosti so smrťou otca a starého otca pri dopravnej nehode.

Z uvedených rozhodnutí vyplýva, že priznané náhrady nemajetkovej ujmy pozostalých príbuzných sa pohybujú v prípade plnoletých detí od 3.000 eur do 20.000 eur.

Podľa nálezu ÚS SR sp. zn. III. ÚS 288/2017: „Pri určovaní sumy nemajetkovej ujmy musia všeobecné súdy zároveň zohľadňovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť, a teda v súlade s princípom rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako a v ich judikatúre by tak mal existovať vzťah priamej úmernosti medzi závažnosťou ujmy a výškou priznanej náhrady.“ Odvolací súd tak má za to, že v danom prípade je priznaná výška nemajetkovej ujmy pre žalobkyňu (plnoleté dieťa) v sume 15.000 eur primeraná. Takouto výškou dôjde k naplneniu požiadavky primeranosti a proporcionálnej náhrady strádania žalobkyne. Odvolací súd má za to, že takto priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške určenej súdom prvej inštancie zohľadňuje osobitosti daného prípadu (vychádzajúc z jednotlivých vyššie uvedených kritérií) a nevybočuje z rámca priznaných náhrad v porovnateľných prípadoch. V konaní neboli zistené žiadne iné špecifické okolnosti súvisiace s osobou vinníka, jeho konaním alebo vzťahom k žalobkyňi, ktoré by odôvodňovali zníženie (primerane) určenej náhrady žalobkyňi, práve naopak, v prospech priznania náhrady na hornej hranici rozpätia svedčí správanie žalovaného 1/, ktorý sa rodine nijak priamo neospravedlnil, konaniu sa vyhýbal. Prisúdená náhrada tak nie je zjavne neprimeraná okolnostiam prípadu, zohľadňujúc životnú úroveň v krajine a nepredstavuje ani prostriedok neprípustného obohacovania, prípadne likvidácie, posudzovanej vo vzťahu k žalovanému 1/. Výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy je spôsobilá kompenzovať vzniknutú ujmu v zmysle jej zmiernenia na spravodlivom a slušnom základe (zdôvodnená konkrétnymi východiskami a závermi).

51. Na základe uvedeného odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku I. a II. (k zmene výroku I. pristúpil odvolací súd len formálne, zohľadňujúc, že medzi žalovanými nie založená pasívna solidarita) vrátane závislého výroku o trovách konania a dopĺňací rozsudok podľa ust. § 387 ods. 1 CSP ako vecne a právne správne potvrdil. Zmena výroku I. napadnutého rozsudku za účelom formálnej nápravy jeho výroku sa týka uloženia povinnosti žalovaným tak, že žalovaní 1/ a 2/ sú povinní zaplatiť žalobkyňi sumu 15.000 eur do 30 dní od právoplatnosti rozsudku (s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť plnenia druhého žalovaného, čo je obsahom výroku II. napadnutého rozhodnutia). Uvedená zmena napadnutého rozhodnutia však nemá vplyv na vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia, rovnako nemá vplyv na úspech žalobkyne v konaní pre účely rozhodovania o trovách konania.

52. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ust. § 255 ods. 2 CSP v spojení s ust. § 262 ods. 1 a ust. § 396 ods. 1 CSP vychádzajúc z toho, že v odvolacom konaní nemali odvolatelia (žalobkyňa a žalovaný 2/) úspech, preto o nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol tak, že vyslovil, že žalobkyňa a žalovaný 2/ nemajú na náhradu trov odvolacieho konania právo.

53. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).